

REGLUGERÐ

fyrir Snæfellsness- og Hnappadalssýslu um fjallskil o. fl.

I. KAFLI

Um fjárrekstra á afréttir og fjalllönd á vorin.

1. gr.

Hreppsbúar í þeim sveitum, þar sem nægileg afréttarlönd eru, skulu, ef þeir að áliti hreppsnefndar ekki eiga nægilegt fjallland fyrir sjálfa sig, skyldir að reka í miðja afrétt að vorinu allt sauðfé sitt. Nú eru engin slík afréttarlönd til, heldur aðeins heimalönd og búfjárhagar, skal þá hreppsnefndin annast um, ef ekki fæst upprekstur í annarri sveit, að fénu sé jafnað niður á löndin að réttri tiltölu við landrými og með samkomulagi við landeiganda. Skulu sveitarmenn skyldir að nota slíkan upprekstur eftir tilvísun hreppsnefndar, svo framarlega sem upprekstrar-tollurinn fer ekki fram úr því, sem er ákveðinn hér á eftir.

2. gr.

Í upprekstartoll greiðast kr. 2.00 fyrir hverjar 10 sauðkindur, hvort heldur eru lömb eða roskið fé, og skal tollur þessi vera greiddur innan októbermánaðarloka ár hvert, ef ekki er öðru vísi um samið.

Hver fjáreigandi skal skyldur til þess að skýra hlutaðeigandi hreppsnefnd fyrir 15. ágúst ár hvert, frá tölu þess sauðfjár, er hann átti fjallrækt það vor, en hreppsnefndinni ber fyrir fjalleit að haustinu að tilkynna þeim, er hafa rétt til fjallatolla, að hverjum fjáreigendum þeir eigi aðgang um greiðslu á þeim.

3. gr.

Enginn má í heimildarleysi reka eða sleppa sauðfénaði eða hrossum í annarra manna lönd, sem hann á ekkert tilkall til. Reka skal þannig fénað yfir lönd manna, að ekki hljóttist skaði eða ógreiði af.

Brot móti þessum kafla varðar sektum, kr. 10.00—500.00, auk skaðabóta, eftir mati óvilhallra manna.

II. KAFLI

Um vorsmalanir.

4. gr.

Hreppsnefnd hefur heimild til að skipa fyrir um smölun sauðfjár að vorinu til rúnings, þegar hentugt þykir. Ef þörf gerist, má hún láta göngur fara fram á afréttum og fjalllendum. Enn fremur ákveður hreppsnefnd leitardag hver í sínum hreppi.

5. gr.

Hreppsnefndin jafnar niður vorfjallskilum á menn á sama hátt og vanalegt er um niðurfjöfnun fjallskila að haustinu. Þó skulu þeir fjáreigendur, sem koma fé sínu fyrir til vorhirðingar hjá öðrum, vera undanskildir vorfjallskilum. En þeir, sem féð taka, skulu sjá fyrir vorfjallskilum á því sem sínu eigin fé.

6. gr.

Allt það fé, sem við leitir þessar finnst, skal rekið til lögskilaréttar. Þó mega hreppsnefndir fyrirskipa, að annars staðar sé fé að rekið, ef það þykir heppilegra, og skulu þær velja einn eða fleiri menn þar til hæfa, er sjái um, að allt gangi vel og skipulega fram, þar sem féð er að rekið.

7. gr.

7

Skýlt er hreppsnefnd að sjá um, að allt órúðið fé innan hrepps og utan, sem í leitum þessum finnst, sé rúðið, og öll ómörkuð lömb séu mörkuð undir mörk mæðra þeirra. Borgun fyrir rúning á aðkomufé og mörkun á lömbum, sem ekki eru líkur til, að eigendur eða umráðamenn hirði, skal vera þessi: Fyrir að rýja kindina kr. 1.00, og fyrir að marka lambið kr. 1.00, og skal sá, er verkið vinnur, gera eiganda viðvart, sem svo um leið og hann hirðir ullina, greiðir allan áfallinn kostnað, enda geri sá, er verkið hefur unnið, eiganda grein fyrir marki og öðrum einkennum á kindum þeim, er hann hefur rúðið og markað.

Ef menn þurfa að smala yfir lönd nærliggjandi hreppa að vorinu eða sumrinu, skulu þeir fá leyfi til þess hjá hlutaðeigandi ábúanda, og smala þá í samráði við hann. Ber sá, er leyfið veitir, alla ábyrgð á, að samrekstur og sundurdráttur fari vel og skipulega fram, að lömb villist ekki undan ám og að fé flækist ekki til ógreiða.

Brot móti þessum kafla varða kr. 10.00 til kr. 500.00 sektum.

III. KAFLI

Um sauðfjármörk.

8. gr.

Sérhver fjáreigandi skal skyldur til þess að hafa glöggt og löglegt eyrnamark á sauðfé sínu, en afeyrt er með öllu bannað. Nú eignast maður kindur, sem hann getur ekki markað undir sitt mark, og skal hann því skyldur til bæði að fá leyfi markeiganda, ef kostur er á, að láta það ganga með markinu, og brennimerkja og hornmarka þær svo glöggt, sem verða má. Afhenda ber hreppsnefndinni skriflega lýsingu á eyrnamarki og öðrum einkennum kindna þessara fyrir ágústmánaðarlok ár hvert. Nú vill einhver taka upp nýtt fjármark. Skal hann þá tilkynna það hreppsnefndaroddvita og hreppstjóra, bæði í hreppnum, sem hann býr í, og í aðliggjandi hreppum, og innfæra þeir það í markaskrá sína. Enginn má taka upp fjármark, sem annar sýslubúi hefur, né hafa fleiri en tvö fjármörk.

9. gr.

Nú flytur markeigandi inn í sýsluna. Skal hann þá tilkynna mark sitt á þann hátt, sem segir í 8. gr. Eigi hann sammerkt við einhvern í sýslunni, skal hann leggja mark sitt niður eða semja við hlutaðeigandi um notkun þess. Skýlt er hverjum markeiganda að láta prenta mark sitt þegar markaskrá sýslunnar er prentuð. Allir markeigendur skulu fé eitt eintak af markaskránni.

10. gr.

Á brennimarki sýslunnar skulu vera stafirnir SH og að auki tölustafir, þannig:

SH 1. Fyrir Kolbeinsstaðahrepp.	SH 7. Fyrir Ólafsvíkurhrepp.
SH 2. — Eyjahrepp.	SH 8. — Fróðárhrepp.
SH 3. — Miklaholtshrepp.	SH 9. — Eyrarsveit.
SH 4. — Staðarsveit.	SH 10. — Helgafellssveit.
SH 5. — Breiðuvíkurhrepp.	SH 11. — Stykkishólshrepp.
SH 6. — Neshrepp utan Ennis.	SH 12. — Skógarstrandarhrepp.

Brennimörk þessi skulu vera sett framan á vinstra horn kindarinnar, en brennimörk eiganda framan á hægri horn. Skýlt er öllum þeim, er soramarkaðar kindur eiga, að nota þessi brennimörk á hyrndar kindur.

6. jan.

7

6. jan.

11. gr.

Markaskrá sýslunnar skal prenta tíunda hvert ár, nema sýslunefnd ákveði annað, og viðauka yfir nöfn fimmta hvert ár, ef þörf krefur. Og skal hreppsnefndin í hverjum hreppi annast um að safna öllum eyrna- og brennimörkum í hreppnum og setja þau saman eftir stafrófsröð í greinilegar skrár. Hreppsnefndin skal því næst, eftir að hún hefur samið skrána, leggja hana fram til sýnis fyrir fjáreigendur í hreppnum, svo að hverjum þeirra gefist kostur á að sjá, að mark sitt sé rétt skrásett. Síðan sendir hreppsnefndin sýslunefndinni skrána, sem annast svo um að aðalskrá sé samín yfir öll mörk í sýslunni og síðan prentuð.

Sérhver markeigandi er skyldur að skýra hreppsnefnd sinni frá marki sínu, svo að það komi í markaskrána. Skal hver markeigandi greiða fyrir prentun marks síns það, sem sýslunefndin ákveður, og gengur það til prentunarkostnaðar. Fyrir brennimörk skal þó eigi greidd nein sérstök borgun.

Skyldar skulu hreppsnefndir að semja skrá yfir öll fjármörk í hreppnum svo mörg eintök, að hver sá, sem sendur er í aðrar réttir, geti fengið eintak. Og skulu þeir markeigendur skyldir til þess að senda oddvitum mark sitt fyrir 15. ágúst, sem flutt hafa inn í hreppinn næsta vor á undan, svo og þeir, sem taka upp nýtt mark eða breyta um mark. Skrár þessar skulu afhentar oddvitum að afloknum skilarettum ár hvert.

12. gr.

Enginn má blóðmarka kindur í réttum eða að hausti, nema því aðeins að viðstaddir séu tveir vottar.

Brot móti þessum kafla varða kr. 10.00 til kr. 500.00 sektum.

IV. KAFLI

Um fjallskil.

13. gr.

Á ári hverju skulu hreppsnefndir, hver í sínum hreppi, kveðja skriflega með nægum fyrirvara alla þá, sem skyldir eru að ganga á fjall eftir sauðfé, samkvæmt 14. gr. í reglugerð þessari, til þess að leita afréttir og önnur fjalllönd, innan merkja þeirra, sem tilgreind eru í 15. gr. Fjallskilaboð þetta gangi sem þingboð um hreppinn og varðar það sektum ef tefst eða niður fellur. Skal í því nákvæmlega ákveða, hvernig fjallgöngum skal haga, rekstrum til rétta, geymslu safnsins við réttina þangað til réttarhald byrjar, hverjir skulu sækja fé í utansveitarréttir og aðrar réttir, og hvað annað, sem tilheyrir fjallskilum.

Til að sækja fé í utansveitarréttir skal velja markglögga og gætna menn. Þeir skulu vera útbúnir með markaskrá sýslunnar og hreppsins. Hreppsnefndin skal og skipa fyrir um, hverjir skulu vera leitarstjórar og skulu þeir ætíð skyldir til þess að ganga með leitarmönnum. Öll óhlýðni gegn fyrirskipun hreppsnefndar og leitarstjóra, varðar sektum samkv. 24. gr.

14. gr.

Hver sá maður, sem á eða hefur umráð yfir allt að 12 kindum, er til fjalls skulu reknar, hvort heldur er lömb eða roskið fé, skal skyldur til að greiða kr. 1.00 fyrir hverja kind til hlutaðeigandi hreppsnefndar, sem svo verji því til fjallskila í hreppnum eftir því, sem þörf krefur, ella falli í sveitarsjóð þess hrepps, er fjallskilin eiga að fara fram í. Hreppsnefndir innheimta gjald þetta og má taka það lögtaki á kostnað gjaldanda samkv. lögum frá 16. des. 1885, um lögtak og fjárnám.

Hver sá, sem á eða hefur umsjón yfir 12 kindum og þar yfir, skal skyldur að gera fjallskil eftir fyrirskipun hreppsnefndar þeirrar, sem hlut á að máli, en jafna

skal nákvæmlega niður fjallskilum á alla fjáreigendur eftir sauðfjártölu og þörf- 7
um, svo að fjallskilum og fjárheimtum sé svo vel fullnægt, sem unnt er, enda segi 6. jan.
hver fjáreigandi hreppsnefnd til fjáreignar sinnar á fjalli fyrir 15. ágúst ár hvert.

Nú reka menn einnig fé á fjall í öðrum hreppi, og skulu þeir þá skyldir að greiða gjald það, sem ræðir um í 1. málsgrein þessarar greinar, eða gera fjallskil þar, eftir fjármagni því, sem þar er rekið til fjalls. En reki þeir ekkert fé til fjalls í þeim hreppi, sem þeir eru fjallskyldir í, greiða þeir samt helming þess gjalds, sem ákveðið er í 1. mgr. þessarar greinar í sveitarsjóð þess hrepps, en þeir sem eiga 12 kindur og þar yfir, en reka ekkert fé til fjalls í sínum hreppi, skulu, auk fjallskilanna í hinum framandi hreppi, skyldir að leggja til að minnsta kosti einn mann í tvær göngur til fjallskila í sínum hreppi.

15. gr.

Þeir, sem nytja jarðir sem hafa fjallland, er telst til upprekstrarlands, og eigi eru ábúendur, svo og ábúendur á slíkum jörðum, þótt ekki hafi þeir sauðfé, skulu skyldir til fjallskila í þeim hreppi, sem jörðin liggur í. Fjallskil þessi svari til einum til tveimur dagsverkum á ári fyrir hverja slíka jörð.

16. gr.

Þessi eru gangnamerki hreppa í milli: Langmerkin eru fjallgarðurinn, þar sem hann er hæstur, eins og vötnum hallar, eða þar sem hreppalönd ná saman, nema þar sem öðru vísi er ákveðið í grein þessari.

Þvermerkin eru þessi: Á milli Hörðudals og Skógarstrandarhrepps: Gunnarsstaðará milli fjalls og fjöru. Leita Skógstrendingar þaðan að Kársstaðarhálsi. Þaðan leita Helgfellingar og Stykkishólmsbúar að Grímsskarði (Syðradysi), Rauðsteinalæk, Moldargilsá, Axarhamri og Tröllahálsi. Þaðan leita Eyrsvéitingar að Kaldnasa, Kistufelli, Höfðakúlum og Búlandsgili. Þaðan leita Fróðhreppingar að Stafnafelli, Steinalhlíð, Miðfellsöxl, Ytri-Moldarmúla, Hestdalsbotni, Hesti, Rauðukúlu, Folahnúk, Tvísteinu, Merarvörðu og Blindaugum. Þaðan leita Ólafsvíkurbúar um Geldingafell, þaðan þvert niður í Giljatungu í Fossdal, Hróaskarð Einbúa og Loðnugjá. Þaðan leita Neshreppingar að Skarðsvík, Brattahrauni, Kálfadölum, Miðfelli og Bárðarkistu. Þaðan leita Breiðvíkingar að Axlargangi, beina stefnu í Rjúpnaborgir, eftir hreppamerkjum milli Staðarsveitar og Breiðuvíkur. Þaðan leita Staðsveitingar að Djúpagili, Urðarmúla, Baulárvallavatni að Moldargilsá. Þaðan leita Miklhreppingar að Skyr-tunnu, Hafursfelli og Svínhól. Þaðan leita Eyhreppingar að Svínavatni, Svinaskarði, Arná, Oddastaðavatni og Hafursfjarðará. Þaðan leita Kolhreppingar að Geirhnúk eftir Vatnshlíðareggjum að Klyfsandi og Hítará.

Þar, sem fjöll og hálsar ráða þvermerkjum, skal frá báðum hliðum gengið að vatnaskilum.

17. gr.

Næsta dag fyrir leitardagana skal hver bóndi og nytjandi jarðar skyldur að leita vandlega sín heimalönd, þau sem ekki eru leituð til rétta, og skal hann í tæka tíð reka allt það fé, sem í þeim leitum finnst og hann ekki á sjálfur eða heimafolk hans, til rétta eða í fjallsafnið. Heimalönd teljast aðeins þau lönd, sem notuð eru fyrir málnytupening og brúkunarhross, en viðáttumeiri lönd séu leituð eftir fyrirskipun hreppsnefndar.

18. gr.

Þrjár skulu fjallleitir á hausti hverju. Til fyrstu leitar skal gengið daginn áður en réttað er, þar sem hreppsnefnd álitur þess þörf. Til miðréttar (skilaréttar) skal gengið fimmtudaginn í 24. viku sumars í öllum hreppum sýslunnar, og skilarétt haldin næsta dag á eftir. Til þriðju réttar skal gengið fimmtudaginn síðastan í sumri og réttað daginn eftir. Leitardagar skulu tilgreindir í fjallskilaboðinu.

7

6. jan.

19. gr.

Leitarstjórar skulu annast um, að leitir fari vel og skipulega fram. Til þess heyrir meðal annars, að leitarmenn hefji leitina, þá er sauðljóst er orðið, og hittist úr nágrannahreppi eða bíði hver eftir öðrum á gangnamerkjum, þar sem því verður við komið, enda haldi þeir leitinni samhlíða hver til sinnar réttar.

Nú hittir leitarmaður vanfæra kind í leit sinni, og álitur, að hann geti ekki komið henni til réttar án þess að vanrækja göngu sína. Skal hann þá athuga mark og auðkenni á henni og aflifa hana, ef hún er mjög aðframkomin, og dysja forsvaranlega þannig, að hann geti vísað til hennar og skýrt frá marki á henni.

20. gr.

Leitarstjórar skulu vandlega gæta þess, að allir þeir, sem fjallskil eiga að gera, leggi svo marga fullgilda menn til, sem hreppsnefndin hefur ákveðið samkv. 14. gr.

Nú vanrækir einhver að gera þau fjallskil, sem á hann voru lögð, og má þá hreppsnefndin eða leitarstjóri, verði því við komið, kaupa menn til að vinna það, sem á vantar til fjallskilanna upp á hans kostnað, eftir mati óvilhallra manna, enda gjaldi að auki sekt samkv. 24. gr.

21. gr.

Leitarstjóri skal strax hlífðarlaust tilkynna hlutaðeigandi hreppsnefnd alla óhlýðni gegn fyrirskipunum hans, en hreppsnefndin kærir slíkt sem sérhverja aðra skylduvarrækslu með tilliti til fjallskila fyrir sýslumanni til sekta. Sömu leiðis hefur hver einstakur maður rétt til að kæra til hreppsnefndar hafi hún beitt við hann rangindum eða íþyngt honum fram yfir það, sem þessi reglugerð leyfir, og skal hann hafa gert það skriflega til oddvita fyrir 20. október það ár, en nái hann ekki rétti sínum á þann hátt, getur hann skotið máli sínu til sýslumanns til endanlegs úrskurðar.

22. gr.

Fjallafé það, sem ofan slangrar að sumrinu, skal þegar þörf gerist, reka til fjalls í lönd þau, sem notuð eru til upprekstrar.

23. gr.

Auk heimalandssmalana, sem getið er um í 17. gr., geta hreppsnefndir svo oft, sem þörf gerist, fyrirskipað almenna smölun í öllum heimalöndum í hreppnum, og skal þá öllu fé komið beinustu leið til átt Haga sinna.

Nú kemur rekstur til búanda. Skal hann þá, ef mögulegt er, láta rannsaka hann og taka úr honum kindur þær, sem ekki eru á réttri leið, ef nokkrar eru, og leiðbeina þeim í rétta átt, svo fljótt sem því verður við komið.

24. gr.

Hver, sem finnur kind í fjalllöndum þeim, sem ekki teljast búfjárhagar, að afstöðnum öllum lögboðnum leitum, skal fá fundarlaun, eftir mati óvilhallra manna. Þó mega þau ekki fara fram úr einum fjórða verðs þess sem kindurnar eru metnar.

Af þeim kindum, sem finnast heima í búfjárhögum, ber ekki að greiða fundarlaun, en sérstaka fyrirhöfn sem fyrir þeim er haft, ber að borga.

Komi utansveitarkindur fyrir í heimafé manna að afstöðnum öllum réttum, og hafi þær orðið þar innlyksa fyrir trassaskap þess, sem kindurnar hafa verið hjá, skal hann tafarlaust tilkynna eiganda kindanna og annast þær, eiganda að kostnaðarlausu, þar til hann vitjar þeirra, ef eigandinn ekki sýnir ótilhlýðilegan drátt á að vitja þeirra.

Brot móti þessum kafla varða kr. 10.00 til kr. 500.00 sektum.

V. KAFLI

Um réttarhöld og meðferð á úrtíningsfé.

25. gr.

Þar skulu réttir vera, sem segir í 27. gr., og svo langt og víða til reka, sem segir í 16. gr. Breyta má þessu með samþykki meiri hluta hreppsþúa, hreppsnefndar og sýslunefndar.

26. gr.

Þrisvar skal rétta á hausti í hverri lögskilarétt, samkv. 18. gr., og skulu hreppsnefndir annast um, að réttir séu að öllu vel upp byggðar, og nægir dilkar handa öllum hreppsþúum, sem sjálfir annast um dilkadýr sínar, meðan á réttarhaldinu stendur, helzt með grindum, eða á annan jafntryggan hátt, og annast þeir einnig um árlegt viðhald á dilkum sínum. Hreppsnefnd skal þó heimilt að taka í sínar hendur viðhald réttardilka, þar sem hún álitur slíka tilhögun heppilegri.

Dilka handa utanhreppsþúum eru hreppsþúar ekki skyldir að leggja til, nema jafnstóra því dilkrúmi, sem þeir þurfa að fá hjá utanhreppsþúum. Þeir menn, sem reka fé sitt á fjall í öðrum sveitum, skulu sjá sér þar sjálfir fyrir dilkrúmi. Hreppsnefndir kjósa einn mann úr sínum flokki fyrir réttarstjóra.

27. gr.

Réttir skulu haldnar í þeirri röð og á þeim dögum, er nú skal greina: Kaldár-bakkarétt, Þverárrétt, Vörðufellsrétt og Kothraunsrétt mánudaginn í 22. viku sumars. Mýrdalsrétt, Drangarétt, Arnarhólsrétt og Selgilsrétt þriðjudaginn í 22. viku sumars. Miðhraunsrétt og Lárdalsrétt miðvikudaginn í 22. viku sumars. Brekkurétt og Grundarrétt fimmtudaginn í 23. viku sumars. Haukabrekkurétt, Ólafsvíkurrétt og Bláfeldarrétt föstudaginn í 23. viku sumars. Hamraendarétt, Fagurhólsrétt og Hraunskarðsrétt laugardaginn í 23. viku sumars.

Kaldárdalsrétt, Selgilsrétt, Kothraunsrétt og Lárdalsrétt eru aukaréttir, en hinar allar lögskilaréttir.

Í þeim hreppum, sem aukaréttir eru í, er hlutaðeigandi hreppsnefndum skylt að sjá um, að öllu úrtíningsfé, er fyrir kann að koma í aukaréttum á haustin, sé tafarlaust komið til lögskilaréttar. Hlutaðeigandi hreppsnefndum er skylt að sjá um, að aukaréttirnar séu þannig útbúnar, hvað dilka og fyrirkomulag snertir, að réttarhaldið geti farið vel og skipulega fram.

28. gr.

Hreppstjórar skulu halda lögreglu í hverri lögskila- og aukarétt, en réttarstjóri annast um innrekstur fjárins og sér um, að féð ekki troðist undir, gætir þess, að fénu sé ekki á nokkurn hátt misþyrmt og kallar hreppstjóra til, ef svo ber við. Litur eftir, að sundurdráttur fjárins fari vel og skipulega fram. Markglöggir menn skoði í dilka áður en út er hleypt, og gæti þess, að féð fari ekki saman í dilkum. Skal því enginn hleypa út, fyrr en réttarstjórinn leyfir, sem ekki sé fyrr en búið er að töflulesa úrtíning og skal þá aðalreglan sú, að undanhreppsmenn hleypi fyrst út, og svo þeir, sem lengst eru að.

29. gr.

Ómerkinga alla skal draga í sérstakan dilk og skulu þeir geymdir þar, unz búið er að draga úr almenningnum. Að loknum fjárdrætti, skal þeim sleppt í almenninginn og skal þangað færa allar ær, sem von er um að ættu þá, svo þær geti helgað sér lömb sín. Réttarstjóri skal jafnan vera viðstaddur og engum skal heimilt að taka ómerking sem sína eign, nema með samþykki hans og meiri hluta hreppsnefndar, sé hann viðstaddur.

7 6' jan. Alla ómerkinga, sem enginn finnst eigandi að, skal selja strax á réttarstaðnum, og andvirði þeirra renna í sveitarsjóð. Um ómerkinga, sem finnast eftir réttir, fer um sem annað óskilafé, ef enginn getur helgað sér þá. Og rennur einnig andvirði þeirra í sveitarsjóð.

Geti menn sannað með framburði tveggja óvilhallra og áreiðanlegra manna, að ær hafi helgað sér seldan ómerking, skal eigandi ærinnar fá andvirði ómerkingsins að frádregnum uppboðskostnaði.

30. gr.

Mýétning allan skal selja í hverri lögskilarétt, þó því aðeins að enginn geti helgað sér þá, og að eyrun séu svo skemmd að ekkert mark verði gert úr. Réttarstjóri skal kalla til hreppstjóra og markglögga menn, bæði innan hrepps og utan hrepps og séu þeir allir samdóma um markleysi þessara kinda, og fer þá um kindur þessar eins og annað óskilafé. Sama er um þá mýétninga, sem finnast eftir réttir. Andvirði mýétninganna rennur í viðkomandi sveitarsjóð.

31. gr.

Öllum úrtíningi úr fyrstu rétt skal sleppt í land réttarbónda eða annars, ef hentugra þykir. En fé það, sem ekki dregst upp eða hirt er í skilarétt, skal þá þegar afhent hreppstjóra, og skal hann þá strax kveðja til með sér tvo markglögga og gætna menn. Skulu þeir allir skoða kindurnar, bæði eyrnamörk og hornamörk, og segja til marka. Hreppstjóri skal skrifa mörkin nákvæmlega upp og lesa þau upp í heyranda hljóði. Það, sem þá verður óuppdregið, skal þegar sett á opinbert uppboð, án útlausnarfrests. Allir þessir þrír menn bera ábyrgð á að mörkunum sé rétt lýst.

32. gr.

Réttartoll fyrir lögskilarétt skal greiða úr sveitarsjóði búanda þeim á hvers landi réttin stendur, kr. 20.00 til kr. 30.00 eftir samkomulagi hlutaðeiganda, eða mati óvilhallra manna.

33. gr.

Nú komast utanhrepps kindur fyrir í einhverjum hreppi eftir afstaðnar skilaréttir, og þekkja menn eigendur að þeim. Skulu þær þá á kostnað eiganda þeirra geymdar í vörzlu hreppstjóra eða annarra, ef heppilegra þykir. Hreppstjóri annast um að eigendum verði tafarlaust gert aðvart um þetta, séu þeir í nálægum hreppum. Hafi eigendur ekki ráðstafað kindum þessum fyrir Marteinsmessu skal hlutaðeigandi hreppstjóri selja þær við opinbert uppboð, sem áður sé auglýst í hreppnum með nægum fyrirvara. Kindur þær, sem koma fyrir eftir skilarétt og ekki þekkjast eigendur að, skal fara með á sama hátt. Geymslukostnaður sé kr. 0.15 á sólarhring.

34. gr.

Lýsing á óskilafé því, sem við opinbert uppboð er selt, skal sendast sýslumanni fyrir miðjan desember, sem auglýsir hana í Lögbirtingablaðinu á kostnað sýslusjóðs, ekki síðar en í febrúar næsta ár. Skal þá hver sá, sem getur helgað sér eitthvað af hinu selda fé, hafa rétt til að fá andvirði þess, ef hann hefur gefið sig fram og sannað eignarrétt sinn fyrir næstu Mikaelsmessu, þó að frádregnum öllum lögmaetum og sanngjörnum kostnaði, sem fyrir því var hafður.

VI. KAFLI

Um fjármarkaðshöld á haustin og rekstur á sölufé.

7

6. jan.

35. gr.

Allt fé í sölufjárrekstrum skal vera merkt skýru rekstrarmerki, er sé svo glögg, að það sjáist vel tilskýndar í björtu og svo traust, að það máist eigi af, þótt votviðri gangi. Auk þess merkis skulu fjárkaupmenn spjaldbinda hverja kind og skal spjaldið vera með glögggu og góðu merki fjárkaupmanns þess, sem kindina kaupir og enn fremur áframhaldandi tölumerki.

36. gr.

Varast skal svo sem auðið er, að rekstrum lendi saman við annað fé. Eigi má halda áfram með rekstur úr því svo dimmt er orðið, að ekki er markljóst, nema brýn nauðsyn beri til. Svo má og eigi leggja upp með rekstur fyrr en markljóst er orðið.

37. gr.

Rekstrarmenn skulu gæta þess, komi kindur saman við reksturinn, að skilja þær strax úr rekstri sínum, svo að þær ekki rekist til ógreiða. Ef þeir reka kindur til ógreiða með rekstri sínum, skulu þeir skyldir til að koma þeim á sinn kostnað til eiganda, ella sæta ábyrgð fyrir.

Brot móti þessum kafla varða 10.00 til 500.00 kr. sektum, er hálfar ganga til uppljóstrarmanns en hálfar til viðkomandi sveitarsjóðs.

VII. KAFLI

Um hross og naut.

38. gr.

Enginn hrossa- eða nautaeigandi má sleppa þeim ómörkuðum. Skyldur er hver sá, sem á hross eða naut, sem ekki eru í daglegri hirðingu, að lýsa marki sínu á þeim fyrir hlutaðeigandi hreppsnefnd og láta prenta það við fyrsta tækifæri í markaskrá sýslunnar.

39. gr.

Alls staðar í sýslunni, þar sem stóðhross ganga að sumrinu, skal þeim að haustinu smalað og réttað í skilarétt. Þau hross, sem þá ekki þekkjast eigendur að, og enginn hirðir, skulu tekin til geymslu á kostnað eiganda og auglýst sem annað óskilafé. Þó skulu þau ekki seld fyrir 30. nóv. þ. á. Geymslukostnaður fari ekki fram úr 25 aurum á sólarhring.

40. gr.

Hver sá, sem í leyfisleysi lætur hross sín eða þau, sem hann tekur til haggöngu af öðrum, ganga í landi annarra og hirðir þau ekki innan tveggja sólarhringa eftir að hann hefur fengið tilkynningu um að hirða þau, greiði 50 aura um sólarhring hvern fyrir hvert þeirra í hagatoll, til þess manns, sem fyrir áganginum verður. Upprekstrartollur skal vera 5 krónur fyrir hvert hross, sé ekki öðru vísi um samið.

Brot móti þessum kafla varðar 10.00—500.00 kr. sektum.

VIII. KAFLI

Um grenjaleitir og eyðing refa.

41. gr.

Hreppsnefndir skulu sjá um, hver í sínum hreppi, að eitrað sé fyrir refi á hverjum vetri, þar sem haganlegast þykir. Skal það gert fyrir janúarmánaðarlok ár hvert.

42. gr.

Aðalreglan við eitrun sé sú, að til þess sé notað hrossa- eða kindakjöt, og skal hreppsnefndin sjá um, hver í sínum hreppi, að nóg kjöt sé til, þegar eitrun á fram að fara, og eitra eftir þörfum. Eitrað sé með stryknin og sé það framkvæmt af manni, sem til þess er kjörinn af hreppsnefndinni, og sé hann til þess eiðsvarinn.

43. gr.

Eitrunarmaður skal gera bónda aðvart um, hvar hann leggur niður eitur í landareign hans, sem skal vera þar, sem minnst hættu getur af því stafað, og skal því helzt forðast að leggja niður eitur á graslendi. Í búfjárhögum eða nálægt bæjum má alls ekki eitra þó á graslausu svæði sé, nema um því stærri hraunfláka sé að ræða. Einnig er hreppsnefnd heimilt að láta eitra á þeim grenjum á vorin, sem ekki vinnast til fulls.

44. gr.

Fyrir aprílmánaðarlok ár hvert skal maður sá, sem eitrunarstarfið hefur með höndum, fara á þá staði, sem hann lagði niður eitur á, þegar eitrun fór fram, taka það sem eftir kann að vera af því, sem eitrað var, urða það og grafa vel og vandlega.

45. gr.

Allur kostnaður við eitrunina greiðist úr hlutaðeigandi sveitarsjóði, sem og allur annar kostnaður við eyðingu refa.

46. gr.

Með grenjavinnslu og refaveiðar skal algerlega farið eftir lögum um refaveiðar nr. 108 11. ágúst 1933.

IX. KAFLI

Almenn ákvæði.

47. gr.

Allar sektir, sem nefndar eru í þessari reglugerð, aðrar en þær, sem nefndar eru í 37. gr., renna í hlutaðeigandi sveitarsjóð.

48. gr.

Með mál út af brotum á reglugerð þessari skal farið sem almenn lögreglumál.

49. gr.

Með reglugerð þessari er úr gildi númerin reglugerð fyrir Snæfellsness- og Hnappadalssýslu, um fjallskil m. m., frá 24. júlí 1930, ásamt þeim breytingum, sem á henni hafa verið gerðar.

Reglugerð þessi, sem samin hefur verið og samþykkt af sýslunefnd Snæfellsness- og Hnappadalssýslu samkvæmt 41. gr. sveitarstjórnarlaga nr. 12 31. maí 1927, staðfestist hér með til þess að öðlast þegar gildi og birtist til eftirbreytni öllum þeim, sem hlut eiga að máli.

Landbúnaðarráðuneytið, 6. janúar 1948.

Bjarni Ásgeirsson.

Árni G. Eylands.